

**Archiwa, biblioteki, muzea jako źródła edukacji historycznej
w Polsce w latach 1945-1969
zestawienie bibliograficzne w wyborze**

Wydawnictwa zwarte

1. Archiwa / Stanisława Pańków. - Wydanie 2 uzupełnione. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1975. – S. [112]-[113]: Działalność oświatowa archiwów
2. Biblioteki publiczne dla dzieci i młodzieży w PRL-u / Hanna Langer. W: Literatura dla dzieci i młodzieży. T. 4 / pod red. Krystyny Heskiej-Kwaśniewicz i Katarzyny Tałuć. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2014. – S. 224-252
3. Ćwiczenia z marzenia : edukacja muzealna dawniej a dzisiaj / Anna Grajewska. W: Współczesny muzeon : edukacja kulturowa z perspektywy uniwersytetu, muzeum, szkoły / pod redakcją Anny Pilch, Marty Rusek. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2019. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2019. – S. 83-91
4. Działalność oświatowa muzeów : założenia teoretyczne i praktyka : materiały ogólnopolskiej konferencji oświatowej, Poznań, Muzeum Narodowe, 21-24 XI 1972 r. / [redakcja tomu Dominika Cicha]. - Poznań : Muzeum Narodowe, 1973. - 257, [1] strona
5. Dziecko w muzeum : funkcje muzeum w wychowaniu estetycznym dziecka / Tadeusz Gołaszewski. - Warszawa : "Nasza Księgarnia", 1967. - 95, [1] strona
6. Dydaktyka historii / Jerzy Maternicki, Czesław Majorek, Adam Suchoński. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 1993. – S. 354-[365]
Zawiera: Pojęcie, podział źródeł; Wykorzystanie źródeł pisanych; Praca ze źródłami niepisany.
7. Możliwości wykorzystania zbiorów muzealnych Opolszczyzny w pracy oświatowej / Czesław Wawrzyniak. - Opole : IŚ, 1963. - 51, [1] strona
8. Historyka / Edward Alfred Mierzwa ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie. Instytut Historii. - Kielce : Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, 1997. – 344 strony
Zawiera m.in.: Muzea szkolne, s. 207-208; Muzea szkolne i oświatowe, s. 208-210.
9. Możliwości wykorzystania zbiorów muzealnych przez nauczycieli historii / Marian Dąbrowa. - Kraków : Okręgowy Ośrodek Metodyczny. Sekcja Historii, 1971. - 81, [3] strony
Zawiera: Dąbrowa Marian: Uwagi wstępne [Wycieczki młodzieży szkolnej do muzeów], s. 5-[14]; Dąbrowa Marian: Konspekty lekcji, s. 15-[50]; Wojciechowska Elżbieta: Zbiory Muzeum Historycznego m. Krakowa, s. 51-[54]; Ostrowski Janusz, Walek Janusz: Muzeum Narodowe w Krakowie – zbiory i możliwości ich wykorzystania przez nauczycieli, s. 55-[64]; Meissnerowa Bożena: Najcenniejsze zabytki państwowych zbiorów sztuki na Wawelu i możliwości ich wykorzystania przez nauczycieli, s. 65-[71]; Zadrzycka Barbara: Muzeum

Lenina w Krakowie, s. 72-[76]; Kowalski Stanisław, Łomnicka Romana, Tabasz Zbigniew: Muzeum archeologiczne i jego zabytki, 77-[82].

10. Muzea i nauczanie : praca zbiorowa / pod redakcją Antoniego Kunysza i Ziemowita Jerzego Mikołajtisa. - Przemyśl : Muzeum Okręgowe ; [Rzeszów : Krajowa Agencja Wydawnicza], 1975. - 171 stron
11. Muzea literackie w nauczaniu języka polskiego / Maria i Józef Pólturzyccy. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1978. - 211, [1] strona
12. Muzea pomocą w pracy nauczyciela historii / Piotr Unger. - Warszawa : Instytut Kształcenia Nauczycieli, 1976 - 154, [2] strony
13. Muzea uniwersytetami kultury : materiały z konferencji w Kielcach w dniach 27-28 października 1966 / [redakcja tomu Stanisław Bujas]. - Warszawa : Ministerstwo Kultury i Sztuki ; Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, 1968. - 106 stron
14. Muzea w nauczaniu historii / Piotr Unger. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1988. - 154, [1] strony
Zawiera: Wstęp, s. 5-[10]; Co to jest muzeum i jak z niego korzystać: Muzea, ich cele, organizacja i rodzaje, Miejsce i rola muzeów w procesie nauczania historii, Przykłady lekcji muzealnych, Muzea warsztatami pracy nauczycieli, s. 11-66; Wykaz wybranych muzeów, s. 77-152.
15. Muzea w procesie wychowania młodzieży / [redaktor tomu Krzysztof Nowiński]. - Warszawa : Ministerstwo Kultury i Sztuki : Generalny Konserwator Zabytków, 1977. - 166 stron
16. Muzealnictwo rzeszowskie w XXX-leciu PRL / [Maria Cisek, Aleksander Hadała, Zbigniew Lis]. - Rzeszów : Muzeum Okręgowe, 1974. - 59, [1] strona
17. Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej w pracy dydaktyczno-wychowawczej : sesja krajoznawcza, Kalisz wrzesień 1987 / Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Wł. Spasowskiego. Oddział Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu. - Kalisz : Instytut Kształcenia Nauczycieli ODN, 1987 - 29, [1] strona
18. Muzeum w nauczaniu historii / Jerzy Centkowski. W: Metodyka nauczania historii w szkole podstawowej : praca zbiorowa / pod redakcją Czesława Majorka ; [autorzy poszczególnych rozdziałów Jerzy Centkowski et al.]. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1988. - 387-[398]
19. Nauczanie o Polsce Ludowej w edukacji szkolnej i pozaszkolnej - projekt Archiwum Historii Mówionej "e-historie.pl" / Joanna Lusek. W: Polska Ludowa w edukacji historycznej / pod redakcją Macieja Fica. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2019. - S. 176-200
20. Nauczyciel a muzeum / Ziemowit Jerzy Mikołajtis. - Częstochowa : Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Oddział Częstochowski, dr. 1969. - 23, [1] strona
21. Nowoczesne muzeum sztuki i jego rola w kształtowaniu plastycznej kultury młodzieży / Zofia Krawczyk. - Warszawa, 1970. - 344, [35] kart, 10 stron
22. Polityka historyczna w edukacji w PRL / Małgorzata Żaryn. W: Polityka czy propaganda : PRL wobec historii / [redakcja Paweł Skibiński, Tomasz Wiścicki, Michał Wysocki]. - Warszawa : Muzeum Historii Polski, 2009. - S. 117-142

https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/12073/zaryn_prl.pdf?sequence=1&isAllowed=y

23. Rola muzeum w procesie dydaktyczno-wychowawczym : zbiory muzealne pomocą w nauczaniu historii / Andrzej Mikołajczyk. - Łódź : MAiE, 1984. - 39, [1] strona
24. Rola i miejsce muzeów w wychowaniu młodzieży / [redakcja tomu Jerzy Centkowski, Julian Konar]. - Warszawa : Ministerstwo Kultury i Sztuki. Generalny Konserwator Zabytków, 1980. - 96 stron
25. Szesnaście minut wolnego czasu : wybrane działania oświatowe Muzeum Sztuki w Łodzi w okresie PRL / Marta Madejska. W: Muzeum Sztuki w Łodzi : monografia. T. 1 / [redakcja: Aleksandra Jach, Katarzyna Słoboda, Joanna Sokołowska, Magdalena Ziółkowska]. - Łódź : Muzeum Sztuki, 2015. - S. 396-436
26. Wprowadzenie do badań historycznych / Benon Miśkiewicz. - Poznań : "Ławica", 1993. - 214 stron
Zawiera: Archiwum – składnica źródeł historycznych, s. 77-81; Rola muzeum w pracy historyka, s. 81-86; Biblioteka w warsztacie [racy historyka, s. 120-123.
27. Wprowadzenie do kultury plastycznej : kształtowanie percepcji / Zofia Krawczyk. - Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1975. - 231, [1] strona
28. Współpraca muzeów ze szkołami / [redakcja Antoni Kunysz ; streszczenie obcojęzyczne Maria Łukaszewicz (ros.), Krystyna Malcharek (ang.)]. - Przemyśl : Wydawnictwo Muzeum Ziemi Przemyskiej, 1968. - 111 stron
29. Wystawy muzealne w PRL / Stanisław Brzostowski. - Poznań : Muzeum Narodowe, 1974. - 94 strony
30. Z problematyki badań nad działalnością oświatową muzeów : materiały wydane z okazji 9-tej konferencji generalnej ICOM, Paryż 1971 / [redakcja tomu Dominika Cicha]. - Poznań : Muzeum Narodowe, 1971. - 188, [1] strona
31. Zagadnienia oświatowe w muzealnictwie : sympozjum muzeologiczne w Łańcucie (6-11.XI.1962) : materiały / [tom przygotował do druku Stanisław Orysiak ; zespół redakcyjny Stanisław Bujas et al.]. - Warszawa : Ministerstwo Kultury i Sztuki. Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków : Ośrodek Dokumentacji Zabytków, 1963. - [6], V, [1], 162 strony
32. Źródła historyczne w nauczaniu szkolnym / Julia Tazbirowa. - Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1971. - S. 90-96 : Lekcje w muzeum

Wydawnictwa ciągłe

33. Bibliografia do zagadnienia współpracy muzeów ze szkołami / Antoni Kunysz. W: Materiały i Studia Muzealne. - T. 2 (1979), s. 183-[191]
34. Biblioteka – sercem i mózgiem kultury. W: Kultura i Ty. - 1968, nr 4, s. 10-12
35. Cenny sprzymierzeniec : muzea uniwersytetami kultury / Kira Galczyńska. W: Tygodnik Kulturalny. - 1962, nr 39, s. 7

36. Czy wielkopolskie muzea historyczne były orężem propagandy w okresie Polski Ludowej? / Marta Kalisz-Zielińska. W: Wiadomości Historyczne. - 2020, nr 4, s. 20-23
37. Funkcja dydaktyczno-wychowawcza Muzeum Lenina w Poroninie / Eugeniusz Halicki. W: Wiadomości Historyczne. - 1969, nr 5, s. 204-209
38. Funkcja oświatowa biblioteki publicznej / Stanisław Bożek. W: Oświata Dorosłych. - 1960, nr 6, s. 351-354
39. Funkcje biblioteki w polityczno-ideowym wychowaniu społeczeństwa / Czesław Kałużny. W: Poradnik Bibliotekarza. - 1962, nr 1, s. 2-4
40. Jak muzea służą oświacie / Stanisław Orysiak. W: Oświata Dorosłych. - 1961, nr 3, s. 143-152
41. [Józef Kostrzewski jako prekursor edukacji muzealnej w Polsce po II wojnie światowej - recenzja] / Tadeusz Malinowski. W: Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego. - T. 37 (2016), s. 371-374
Zawiera recenzję pracy: Józef Kostrzewski jako prekursor edukacji muzealnej w Polsce po II wojnie światowej / Marta Kalisz-Zielińska. W: Nie zgaśnie pamięć o Waszej pracy : założyciele Uniwersytetu Poznańskiego. - Poznań, 2016.
<https://repozytorium.ur.edu.pl/bitstream/handle/item/2630/21%20malinowski-rec.%20marta%20kalisz-zieli%20ska.pdf?sequence=5>
42. Kilka uwag o roli oświatowej bibliotek / Czesław Kałużny. W: Oświata Dorosłych. - 1963, nr 10, s. 519-520
43. Książka poszukiwana / Tadeusz Frey. W: Tygodnik Demokratyczny. - 1965, nr 20, s. 3, 7
Rola bibliotek w upowszechnianiu kultury.
44. Lekcja historii w muzeum / Piotr Unger. W: Wiadomości Historyczne. - 1961, nr 2, s. 100-103
45. Lublin w pracy pedagoga - zasoby miasta w działaniach edukacyjnych. Część 1, Muzea / Anna Bieganowska-Skóra. W: Lubelski Rocznik Pedagogiczny. - T. 37, nr 4 (2018), s. 107-128
46. Muzea jako placówki oświatowo-kulturalne / Stanisław Orysiak. W: Praca Świetlicowa. - 1961, nr 4, s. 32-34
47. Muzea uniwersytetami kultury / Stanisław Orysiak. W: Praca Świetlicowa. - 1962, nr 5, s. 35-37
48. Muzea uniwersytetami kultury / Stanisław Orysiak. W: Kultura i Życie. - 1962, nr 10, s. 16-17
49. Muzeum a upowszechnianie / Stanisław Dziuba. W: Życie Literackie. - 1961, nr 4, s. 10
50. Muzeum a wychowanie / Stanisław Lorentz. W: Nowa Szkoła. - 1963, nr 6, s. 1-6
51. Muzeum – uniwersytetem kultury / Mieczysław Ptaśnik. W: Rocznik Muzeum w Toruniu. - T. 2 (1967), z. 3-4, s. 21-27

52. Nowe metody w pracy oświatowej muzeów światowych i polskich / Stanisław Lorentz. W: Rocznik Muzeum w Toruniu. – T. 2 (1967), z. 3-4, s. 28-34
53. O pracy oświatowo-kulturalnej muzeów / Walerian Spychała. W: Praca Świetlicowa. – 1960, nr 10, s. 4-9
54. Praca oświatowa Muzeum w Łowiczu / Anna Świątkowska. W: Oświata Dorosłych. – 1961, nr 2, s. 98-99
55. Problem współpracy muzeum ze szkołą / Andrzej Szpakowski. W: Muzealnictwo. – 1966, nr 13, s. 140-152
56. Publiczne biblioteki powszechne w dwudziestolecie Polki Ludowej / Stefania Jarzębowska. W: Bibliotekarz Lubelski. – 1964, nr 273, s. 8
57. Rola muzeów w upowszechnianiu sztuki / Stanisław Lorentz. W: Kultura i Życie. – 1964, nr 4, s. 16-18
58. Rozwój muzealnictwa w okresie czterdziestolecia PRL / Franciszek Midura. W: Muzealnictwo. – 1986, nr 30, s. 3-8
<http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Muzealnictwo/Muzealnictwo-r1986-t30/Muzealnictwo-r1986-t30-s3-8/Muzealnictwo-r1986-t30-s3-8.pdf>
59. Seminarium na temat współpracy muzeów ze szkołami / Antoni Kunysz. W: Z Otchłani Wieków. – 1965, z. 1, s. 57-59
60. Społeczna rola muzeów / Stanisław Brzostowski. W: Praca Świetlicowa. – 1961, nr 7-8, s. 21-24
61. Wartości wychowawcze pracy w bibliotece / Maria Mikołajczyk. W: Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 1962, nr 2, s. 36-38
62. Więcej troski muzeów o upowszechnianie kultury / Aleksander Błachowski. W: Orka. – 1960, nr 6, s. 3-4
63. Współpraca muzeów ze szkołami / Łucja Turczak. W: Wiadomości Historyczne. – 1965, nr 1, s. 44-46
64. Wychowawcza rola muzeów / Zofia Kwiecińska. W: Trybuna Ludu. – 1968, nr 306, s. 6
65. Zadania muzealnictwa polskiego / Mieczysław Ptaśnik. W: Muzealnictwo. – 1967, nr 15, s. 15-20
66. Zgaduj zgadula - w muzeum / Małgorzata Szejnert. W: Tygodnik Demokratyczny. – 1960, nr 29, s. 7
O muzeum dla młodzieży.

Dokumenty elektroniczne

67. Edukacja i popularyzacja wiedzy o przeszłości w wielkopolskich muzeach historycznych w latach 1945-1989 [praca doktorska] / Marta Kalisz-Zielińska ; pod kierunkiem naukowym

prof. UAM dr hab. Danuty Konieczki-Śliwińskiej. – Poznań : Uniwersytet Poznański, 2019.
– Tryb dostępu:
<https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/25126/1/Marta%20Kalisz-Zieli%C5%84ska%20-%20Edukacja%20i%20popularyzacja%20wiedzy%20o%20przesz%C5%82o%C5%9Bci%20w%20wielkopolskich%20muzeach%20historycznych%20w%20latach%201945.pdf>

Opracowanie: Marta Boszczyk, Łukasz Kwiecień
styczeń 2021 r.